

Att vara kyrka i Hjobygden

FÖRSAMLINGSINSTRUKTION HJO PASTORAT 2021

Svenska kyrkan
HJO PASTORAT

Innehållsförteckning

Teologisk grundsyn	4
... välkomnar alla	4
... tar tillvara	4
... lever i tron, hoppet och kärleken	4
... vittnar om Gud.....	4
Att vara kyrka i Hjobygdén	5
Omvärldsbeskrivning.....	5
Omvärldsanalys	5
Pastoralt program	7
Ledarskap, medarbetarskap och idealitet	7
Gudstjänst och musik.....	8
Undervisning och barn- och ungdomsperspektiv	9
Diakoni och gemenskap.....	9
Mission och mötesplatser.....	9
Sammanfattning gällande domkapitlets regler	10
Barnkonsekvensanalys.....	10
Utvecklingsområden	10
Ungdomars plats i församlingslivet.....	10
Församlingsrådets uppdrag och ansvar	11
Grön diakoni i Norra Fågelås.....	11
Källhänvisningar	11

Förord

Arbetet med denna församlingsinstruktion har pågått under den världsomspännande coronapandemin. Trots svårigheter att mötas har innehållet förankrats hos pastoratets anställda och förtroendevalda. Texter har diskuterats vid kyrkoråds- och församlingsrådsmöten samt vid personalsamlingar. Det har också varit möjligt att komma med individuella synpunkter på texten och att lämna in förslag på tänkbara utvecklingsområden. En arbetsgrupp bestående av kyrkoherden (Anders Ehrngren), två anställda (Ann-Louise Holst och Hanna Laurén) och två förtroendevalda (Anneli Ödvall och Helena Taubner) har tillsammans tagit emot alla synpunkter och utarbetat församlingsinstruktionen därefter.

För att förankra omvärldsbeskrivningen har dialog förts med representanter för Hjo kommun. För att säkerställa barns och ungdomars perspektiv har dialog förts i flera steg med barn och ungdomar som finns i pastoratets gruppverksamheter. Gruppintervjuer har genomförts med ungdomar angående hur det är att leva som ung i Hjo kommun idag. Intervjuerna spelades in och transkriberades, för att sedan utgöra underlag för arbetsgruppen. En grupp unga ledare har också rådfrågats om tänkbara utvecklingsområden, vilket resulterat i att ett av tre utvecklingsområden handlar om ungdomars plats i församlinglivet. En barnkonsekvensanalys har genomförts i samband med beslutet om fastställande av församlingsinstruktionen (se bilaga).

Teologisk grundsyn

Hjo pastorat är en del av det evangelisk-lutherska trossamfundet Svenska kyrkan, och därmed också en del av den världsvida kristna kyrkan. Hjo pastorat arbetar för att vara en relevant folkkyrka, med Jesus Kristus som vårt absoluta centrum. Han visar oss sin kärlek, genom att alltid öppna och släppa in alla människor i gemenskapen. Han erövrade inte världen för sitt gudsrrike genom tvång eller makt utan offrade sig själv för kärlekens skull. Jesus Kristus är densamme genom alla tider och hans budskap till oss människor är alltid aktuellt.

Genom att här och nu förkunna, förklara, tolka och gestalta evangeliet om Jesus Kristus får tron, hoppet och kärleken möjlighet att växa bland oss. Dessa tre gåvor är pulsslag i kyrkans liv såväl som i våra enskilda liv. Tillsammans vill Hjo pastorat därför i ord och handling, tala tydligt om Jesus Kristus i en kyrka som:

... välkomnar alla

Alla människor som vill vara en del av kyrkans gemenskap eller på annat sätt vill ta del av kyrkans liv ska känna att de är välkomna in i ett sammanhang där alla – utan undantag – alltid möts av en öppen famn. Kyrkans gemenskap ska vara en plats där människor kan få landa i att kärleken och omsorgen inte är villkorad. I gemenskapen finns en tydlig frihet där varje enskild människas integritet respekteras. Gud har omsorg om alla människor och kärlek till alla människor. I den kärleken ger Gud oss frihet. Vi är alla fria att leva i gemenskapen i Guds ansiktets ljus. Anders Frostensson uttrycker denna frihet med formuleringen: *Vi frihet fick att bo där, gå och komma, att säga ja till Gud och säga nej.* (psalm 289)

... tar tillvara

Alla människor är välkomna att på olika sätt vara med och bidra till kyrkans liv, och deras initiativ förtjänar att bemötas med respekt och intresse. Inga kvalifikationer krävs för Guds gemen-

skap, men allas kvaliteter behövs i Guds rikes gemenskap. Vi får komma som vi är. Ylva Eggehorn skriver: *Min tro bär inga dyrbara juveler. Jag kommer utan smycken till ditt hus. Mitt liv är bara längtan, bara hud: så kläd mig med din nåd. Du är min Gud.* (psalm 770)

... lever i tron, hoppet och kärleken

I kyrkans gemenskap får vi människor tillsammans dela trons gåva men också oro och tvivel. I gemenskapen får tron växa och utvecklas och den innebär ett förtroende för Guds goda omsorg om oss. Här delar vi också hopp och tröst med varandra, både i nuet och i ett evighetsperspektiv. I kyrkan har alltid kärleken den främsta platsen. Kärleken bär oss och ligger till grund för tron och hoppet, som både håller oss samman och samtidigt frigör oss att våga gå framåt. Hos profeten Jeremia läser vi om framtiden och hoppet: *Jag vet väl vilka avsikter jag har med er säger Herren: välgång inte olycka. Jag ska ge er en framtid och ett hopp.* (Jer. 29:11)

... vittnar om Gud

Människor i alla åldrar och med olika bakgrund utgör olika delar av Kristi kropp och vittnar tillsammans om vem Gud är. I Romarbrevet används liknelsen om kroppen och lemmarna: *Så utgör vi, fast många, en enda kropp i Kristus, men var för sig är vi lemmar som är till för varandra.* (Rom 12:5)

För att vara en kyrka där människor är till för varandra, som lemmar i Kristi kropp, behöver det finnas en stark förankring i tron på en treenig Gud. Samtidigt är Gud inte är vår egendom utan oändligt mycket större än kyrkan och alla teologier. Gud är den Gud som visar sig för människor och möter oss genom den heliga Anden och i Jesus Kristus. Detta ska Hjo pastorat vittna tydligt om, i ord och handling.

Att vara kyrka i Hjobygd

Hjo pastorats geografiska gränser sammanfaller med gränserna för Hjo kommun, vid Vätterns västra strand.

Omvärldsbeskrivning

Vid utgången av 2020 hade Hjo kommun 9229 invånare¹ fördelade på Hjo stad, Korsberga tätort, ett antal småorter och landsbygd. Befolkningsprognosen pekar på en ökande befolkning i kommunen, så att antalet invånare år 2038 beräknas vara omkring 9700². Medelåldern i kommunen är omkring 45 år¹ och den beräknas stiga på sikt³. En stor majoritet (över 90 %¹) av kommunens invånare är födda i Sverige av föräldrar som också är födda i Sverige, men invandringen har ökat de senaste åren.

Ungefär en tredjedel av den arbetande befolkningen pendlar till andra kommuner (främst Skövde, Tidaholm och Tibro) för att arbeta⁴. Det är vanligt med pendling från kommunens småorter och landsbygd in till Hjo stad, men endast ett litet antal personer pendlar in i Hjo kommun från andra kommuner. Sjukskrivnings-siffrorna är höga, men arbetslösheten har under flera år legat lägre än i övriga Sverige. Utöver den största arbetsgivaren, som är Hjo kommun, finns flera medelstora företag inom tillverkningsindustri. Näringslivet i bygden präglas i övrigt av småföretag inom lantbruk och turism.

Mycket av den samhällsservice som är gemensam för kommunen ligger i Hjo stad. Där finns exempelvis samtliga äldreboenden, servicelägenheter, LSS-boenden, ungdomsmottagning och vårdcentraler. Ett mobilt poliskontor besöker staden med jämna mellanrum. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen får man söka i Skövde där också närmsta sjukhus finns. I Hjo finns flera matbutiker och ett antal mindre butiker med exempelvis hantverk, men många typer av inköp kräver en resa till andra städer.

I kommunen ligger Hjo folkhögskola vars huvudman är Skara stift. Skolor för årskurserna F-6 finns på flera håll i kommunen och högstadiet finns i Hjo stad. Det byggs nya lokaler för skolorna, men kommunen har svårt att rekrytera pedagoger². För gymnasieungdomarna är Skövde och Tidaholm de närmaste alternativen, vilket gör att de pendlar dit eller flyttar till någon annan ort.

Hjo kommun har relativt små utmaningar när det gäller inkomstklyftor eller social utsatthet. I medborgarundersökningen som SCB genomförde år 2020⁵ rapporterar invånarna i Hjo kommun att bygden är en bra plats att bo och leva på. Indexet för Hjo kommun var högre än genomsnittet i landet, särskilt när det gäller bostäder och trygghet. Sextioen procent av invånarna kan starkt rekommendera andra att flytta till kommunen.

Även en annan undersökning, som Hjo kommun genomförde år 2020 bland högstadieleverna⁶, har en positiv bild och de flesta av ungdomarna svarar att de mår bra och ser ljust på framtiden. De barn och ungdomar som intervjuats under arbetet med denna församlingsinstruktion beskriver livet i Hjo kommun i termer av den lilla stadens trygghet. Samtidigt uttrycks en frustration över att inte kunna påverka kommunens beslut i frågor som rör dem själva, vilket också framkommer i kommunens undersökning⁶.

Trots att många människor alltså upplever Hjo kommun som en bra plats, finns utmaningar för framtiden. Exempelvis har antalet barn som lever i hushåll med försörjningsstöd ökat under de senaste åren². Antalet orosanmälningar till kommunens social-

MOFALLA | FOTO: EVA STAXÅNG

tjänst ökar också². Ofrivillig ensamhet är ett problem och det tar lång tid att få vård på grund av psykisk ohälsa, exempelvis hos kuratorn på Närhälsan eller hos BUP⁷. Kommunen gör en särskild satsning för att hjälpa så kallade ”hemmasittare”⁷, d.v.s. barn som inte går till skolan.

Ett stort antal turister besöker kommunen varje år. Bland återkommande evenemang finns konstrundan, Vätternrundan, dragspelsstämman, slöjdmässan och insamlingsgalan Rock mot cancer. Engagemanget kring olika aktiviteter är stort och utbudet växer för varje säsong. Gårdsbutiker, caféer, restauranger och boenden bidrar till besöksnäringen. Det är en markant skillnad mellan sommar- och vinterhalvåret, där sommaren präglas av liv och rörelse medan vintern är lugnare. De barn och ungdomar som intervjuats under arbetet med denna församlingsinstruktion beskriver att sommarhalvåret präglas av ett rikt socialt liv medan vinterhalvåret innebär större begränsningar. I kommunen finns ett aktivt föreningsliv, inom såväl idrott som kultur och socialt engagemang. Flera stora sommarevenemang bygger på föreningsansvarstagande. I bygden finns också en lång ekumenisk tradition där flera kristna samfund finns representerade.

När denna omvärldsbeskrivning sammanställs har coronapandemin pågått i ett år. Hjo kommun har hittills haft ganska låg spridning av covid-19 och relativt få personer har avlidit. Men människor här har ändå påverkats på många sätt. Många har levt isolerat under långa perioder, äldreboendena har minimerat möjligheterna för besök, butikerna har anpassat sina lokaler och öppettider. Den för Hjo så viktiga sommarsäsongen har varit markant annorlunda, eftersom de stora evenemangen har ställts in. Det mobila poliskontoret har gjort uppehåll, även om polisens närvaro i kommunen märks på andra sätt. Högstadi- och gymnasieeleverna har i perioder studerat på distans, vilket har inneburit stora påfrestningar för många elever och deras familjer.

Omvärldsanalys

Av Hjo kommuns 9200 invånare var 70,9% medlemmar i Svenska kyrkan år 2019, vilket kan jämföras med 56,4% i riket. Befolkningen beräknas öka, vilket är hoppfullt, men intäkterna från kyrkoavgiften kan ändå på sikt komma att minska på grund av utträden ur Svenska kyrkan. Ett behov av att minska kostnader i framtiden finns.

Det är en fördel att kommunen och pastoratet delar geografiska gränser. Det underlättar exempelvis arbetet med konfirmanderna. Samtidigt har kyrkans ungdomsverksamhet att förhålla sig till att kommunen saknar egen gymnasieskola och att ungdomarna därför i hög grad pendlar eller flyttar från Hjo. Kyrkan behöver ta ungdomarnas frustration över att inte kunna påverka kommunens beslut som rör dem själva på allvar.

Utöver gymnasieungdomarna är det många vuxna som pendlar ut ur kommunen för att arbeta. Pendlande ungdomars och vuxnas tid för aktiviteter på hemmaplan blir därmed begränsad, och det kan vara svårt att engagera sig i sin församling eller att hitta tid att fira gudstjänst. Pendlandet, i kombination med att det i Hjo saknas exempelvis större klädbutiker, gör att många vänder sig till andra städer för inköp och andra ärenden. Hjo är inte självklart som centrum i människors vardag i hela kommunen. Därför måste kyrkan vara lyhörd inför människors behov och visa en mångfald och flexibilitet när det gäller tider och platser för olika verksamheter. Även om vi ser behov av minskade kostnader för Hjo pastorat, så ser vi också att kyrkans närvaro i kommunen måste vara fortsatt spridd på flera platser.

I bygden som helhet finns ett rikt föreningsliv som engagerar många av kyrkans medlemmar. På så sätt finns kyrkan representerad i föreningarna genom sina medlemmar, men det är inte självklart att församlingsmedlemmarna ser sig som ambassadörer för kyrkan. Här finns också flera andra kristna samfund. Även om Svenska kyrkan är störst sett till antalet medlemmar har flera andra samfund verksamhet som är välbesökt och livfull. Det finns ingen konkurrenssituation gentemot de andra samfunden, utan vi ser att mångfalden fyller en viktig funktion. Ytterligare en betydande kyrklig aktör är Hjo folkhögskola. Att kyrkomusiker utbildas inom pastoratets geografiska område ger stora möjligheter för gudstjänstlivet.

Hjo kommun är ett populärt besöksmål för turister. Hjo med omnejd målas ofta upp som en bekymmersfri sommaridyll. Den bilden stämmer i hög grad och stämmer väl överens att med Hjo upplevs av många människor som en bra plats att leva och bo på. Men här finns också, som överallt, ekonomiska och sociala problem och det kan vara svårt att få tillgång till stöd och hjälp. Det är inte ovanligt att människor berättar att de inte har fått hjälp någon annanstans än i kyrkan. Vi ser också tendenser till främlingsfientlighet, vilket gör att kyrkan måste arbeta för integration och tydligt ta ställning för alla människors lika värde. Det är en utmaning för kyrkan i Hjo pastorat, att vara en del av det goda livet i kommunen, med många engagerade människor, men samtidigt också se de människor som hamnat utanför. Därför behöver vi prioritera mångfald i församlingslivet, som gör det möjligt för människor från vitt skilda sammanhang att vara delaktiga i gemenskapen. Det finns en fara, att en idyll kan upprätthållas genom att utestänga dem som inte passar in. Där har kyrkan i Hjo pastorat en viktig roll att slå vakt om mångfald och öppenhet.

Coronapandemin påverkar Hjobygden och Hjoborna. Det finns en risk att de långsiktiga konsekvenserna blir allvarliga när det gäller ensamhet, arbetslöshet och liknande. Det kan också komma att bli så att exempelvis turismen och föreningslivet ändrar skepnad framöver. För pastoratet har pandemin bland annat inneburit att många av de etablerade mötesplatserna har försvunnit och att gudstjänstlivet har ändrat skepnad. Påfrestningarna på både de anställda och församlingsborna har varit stora. Samtidigt växer nya former för att vara kyrka fram. De digitala gudstjänsterna når nya personer och meningsfulla möten mellan människor – och mellan människor och Gud – utspelar sig i de öppna kyrkorna.

Pastoralt program

Den grundläggande uppgiften för Hjo pastorat är enligt kyrkoordningen att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Hjo pastorat har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen.

Ett pastoralt program börjar inte från noll, inte ens efter att lång tid av coronapandemi har pausat många av församlingarnas verksamheter och gemenskaper. I arbetet med detta pastorala program har vi analyserat på vilket sätt verksamhet vi bedrivit före och under pandemin, har svarat mot behov vi ser i omvärldsanalysen och vad som behöver utvecklas. Vi har alltså gjort en pastoratsanalys att ställa mot omvärldsanalysen, för att se vad i det befintliga församlinglivet som fyller någon funktion och vad som behöver utvecklas. Här beskrivs det pastorala programmet utan att nämna specifika aktiviteter. Syftet är att beskriva pastoratets inriktning under den period när pandemin förhoppningsvis ebbar ut.

Ledarskap, medarbetarskap och idealitet

Förutom ett omfattande ideellt medarbetarskap, har Hjo pastorat också en tradition av ideellt ledarskap.

Det ideella ledarskapet är väsentligt för att församlingens liv inte ska stanna vid att vara konsumtion av aktiviteter och för att kyrkans medlemmar ska uppfatta sig som bemyndigade att vara företrädare och ambassadörer för kyrkan, i samhällets och föreningslivets olika sammanhang. Det ideella ledarskapet och medarbetarskapet är också väsentligt för att ta tillvara kvaliteter som behövs i Guds rikes gemenskap.

Stora delar av det ideella ledarskap som finns i församlinglivet idag, har sitt ursprung många år tillbaka i tiden. Det är angeläget

att detta sätt att vara kyrka uppmuntras och ges nytt liv i nya generationer. Det är ingen självklarhet att ideellt ledarskap och anställda kyrkoarbeters ledarskap fungerar väl tillsammans. Därför är ambitionen att relationerna mellan kyrkoherde, anställda och ideella ledare utvecklas och fördjupas. Delar av detta utvecklingsarbete kan komma att ske inom alla pastoratets utvecklingsområden.

Att främja ideellt ledarskap är också att främja ungdomars möjlighet att ta del i församlingarnas ledarskap, samt att vara en rekryterande miljö för de unga.

Ett exempel på vad det ideella ledarskapet har burit och bär, är pastoratets engagemang i det internationella arbetet i den världsvida kyrkan. Många initiativ tas att samla in pengar till ACT Svenska kyrkan. Det tar sig också konkret uttryck i en vänför-samlingsrelation till församlingen Chato i Tanzania, sedan mer än 25 år.

FOTO: EWA ALMQVIST/IKON

Gudstjänst och musik

Pastoratet har en god förankring i de traditionella gudstjänstformerna, vilket är en tillgång i gudstjänstlivet. Det finns människor som är villiga att vara delaktiga i många olika former av gudstjänst. Detta är en nödvändighet för gudstjänstlivets utveckling, eftersom ingen gudstjänst utvecklas utan församling.

Under pandemin har pastoratet satsat på digitala gudstjänster, i form av direktsända facebookgudstjänster och middagsböner samt förinspelade helgmålsböner på Youtube. Nu behöver erfarenheterna från dessa nyupptäckta gudstjänstformer förvaltas. Att kyrkorumen har hållits öppna och bemannade för enskilda andakter på söndagarna har varit uppskattat, och framöver kan det upplägget bidra till att minska en upplevd tankegräns mellan det individuella kyrkobesöket och den gemensamma gudstjänsten.

Tidigare har Hjo pastorat firat huvudgudstjänst i var och en av de fyra församlingarna varje söndag och kyrklig helgdag (med undantag för sammanlysningar). Det finns en risk att människor upplever en tankegräns mellan söndagarnas gudstjänster och andra gudstjänster, som kan bli en onödig tröskel när de söker sin gudstjänst. Olika former och olika tider ger olika människor vad de behöver. För att hjälpa fler människor att hitta sin gudstjänst behöver utbudet av gudstjänster och andakter inom Hjo pastorat bli mer varierat. På så vis strävar vi efter ett gudstjänstliv som välkomnar alla.

Till sådan mångfald hör att ibland fira gudstjänst tillsammans med pastoratets andra samfund. Vår ekumeniska hållning bottnar i grundsynen att Gud inte är vår egendom, utan är större än alla kyrkor och teologier. Vi är kyrka tillsammans med flera samfund. I detta finns också en mångfaldspoäng, att vi är flera olika gudstjänstgemenskaper med olika profiler. Detta möjliggör för fler människor att hitta sin hemkänsla i någon gudstjänstgemenskap.

För att förbättra pastoratets möjlighet till ett mer varierat gudstjänstutbud övergår vi nu därför till att, i enlighet med domkapitlets regler, fira gudstjänst enligt följande:

- Gudstjänst firas i varje församling varje söndag. I Mofalla församling är gudstjänsten lekmanaledd en gång i månaden.
- Minst en huvudgudstjänst firas i pastoratet varje söndag och helgdag, varav minst en huvudgudstjänst firas med mässa.
- Söndagars och helgdagars gudstjänster kan sammanlysas under storhelgerna, på mindre högtidsdagar (som Kyndelsmässodagen och Fastlagssöndagen) och annandagar samt vid upp till fyra av sommarens friluftsgudstjänster

Förändringen i pastoratets planering kring huvudgudstjänster syftar till att ge församlingarna ökad möjlighet att profilera sitt gudstjänstliv. För att betona vikten av denna process har församlingens rådets uppdrag och ansvar valts ut som ett av pastoratets utvecklingsområden.

De kyrkliga handlingarna är viktiga gudstjänster, som vi firar tillsammans med breda grupper människor. Dessa gudstjänster ger de närmast berörda goda möjligheter att vara med och utforma och vi hjälper till med musikönskemål, så långt vi har möjlighet. Möjligheten att preliminärboka kyrkliga handlingar via pastoratets hemsida kommer snart att utvecklas.

Den kör- och musikverksamhet som fanns i Hjo pastorat före pandemin är värd att återuppbygga, även om formerna kan komma att förändras. Musiken och sången är en väg som hjälper många människor att hitta sin gudstjänst. Den fördjupar och breddar vår gudstjänst och öppnar oss för Guds tilltal. Körverksamheten bidrar till att överbrygga generationsgränser i församlingens liv. En stor musikverksamhet handlar också om att ta tillvara den omfattande musikalitet som finns i Hjo, som ett resultat av folkhögskolans arbete och liv. Inom kyrkomusiken har Hjo pastorat särskilt goda möjligheter att vara en rekryterande

miljö, genom nära kontakter med Hjo folkhögskola. En utveckling av orgeldagar och orgelläger har redan gett god respons. Detta arbete vill pastoratet fortsätta med.

Undervisning och barn- och ungdomsperspektiv

Den positiva utveckling i konfirmandarbetet och ungdomsarbetet, som pastoratet är inne i, ger många möjligheter. Utveckling av några områden kan förväntas ge goda resultat:

- utveckla sammanhang där ungdomar och vuxna och äldre är kyrka tillsammans, istället för var för sig
- utveckla ungdomarnas möjlighet och mandat att själva forma sin kyrka
- utveckla ungdomars möjligheter till ideella insatser, framför allt som ledare i barnverksamheten där de kan vara inspirerande förebilder för barnens engagemang

Det är en viktig grund för allt lärande och undervisning, att det sker i ett sammanhang där lärandet bottnar i att man upplever sig välkomnad och respekterad i ett relevant sammanhang. Då börjar lärandet i ett engagemang.

Dessa behov av utveckling landar bl.a. i ett av pastoratets utvecklingsområden.

Ett rikt barn- och ungdomsarbete, som tar vara på de ungas vilja att själva ta ansvar och påverka, är inte bara en rikedom för församlingslivet. Det ökar också kyrkans möjligheter att vara ett stöd för ungdomar med svårigheter i sin livssituation, genom att förtroendet för kyrkan blir större bland ungdomar.

Undervisning av vuxna har en tradition i Hjo pastorat i en Alpha-verksamhet, som är formad på ett särskilt Hjo-vis. Efter att har genomgått den inledande Alpha-kursen kan man bli kvar i en långsiktig gemenskap kring detta arbete, där undervisningen fortsätter. Detta är en självvärdande gemenskap, där man delar saker i förtroende. Alpha-arbetet leds av ideella ledare och stöds av en anställd präst.

Diakoni och gemenskap

Hjo pastorat strävar efter att ett diakonalt förhållningssätt ska genomsyra kyrkans samtliga verksamheter, så att dessa är öppna och välkomnande för alla. Det är viktigt att ingen som söker kyrkans gemenskap känner sig osedd eller nedvärderad utan istället bereds möjlighet att hitta just sin plats och tillhörighet. Ju större olikheter som ryms i vår gemenskap, desto fler blir den öppen för. En sådan församlingsdiakoni fungerar som bäst när ingen tänker på den som diakoni och ingen ser tydliga skillnader på behovande och hjälpande.

En stark, profetisk diakoni behövs även för att medvetandegöra den utsatthet som finns bland människor i vår kommun, så att kyrkan kan utföra det uppdrag hon är kallad till - att verka mitt bland alla människor. Med två diakoner har pastoratet en ökad kapacitet att arbeta både med olika former av individuellt stöd och med att främja goda initiativ till inkluderande och öppna gemenskaper, för alla som behöver ett välkomnande socialt sammanhang.

Mission och mötesplatser

Strävan efter mångfald – i gudstjänstformer, i uttrycksformer och i gemenskaper

och mötesplatser – är Hjo pastorats vilja att vara relevant kyrka för så många som möjligt i Hjo kommun. Det är genom att vara en relevant och välkomnande kyrka som vi är en missionerande kyrka. Relevansen när vi, när vi följer Kristus i att möta människor där de är och gör Guds omsorg om varje människa till konkret upplevelse.

Människor behöver mötas. Inte minst har det blivit tydligt under pandemin, när möten har varit svåra eller omöjliga att genomföra. När det nu börjar bli möjligt att umgås igen är behovet av mötesplatser stort. Pastoratet har en viktig uppgift i att skapa sådana mötesplatser och presentera dem med välkomnande kommunikation. Det är centralt att dessa mötesplatser bygger på ett inkluderande förhållningssätt där människors olikheter tas tillvara.

Ambitionen är därför att Hjo församlingsshem ska återfå sin ställning som öppen mötesplats, när pandemin är över. Denna mötesplats har potential att öka kontakter mellan verksamhetsgrupper, mellan generationer och mellan ideella och anställda medarbetare. Alla de sommarevenemang som Hjo har haft utgör en väsentlig del av stadens sociala liv. Hjo pastorat bör ta vara på möjligheter att vara delaktig i detta sociala liv. Efter pandemin behöver församlingen vara lyhörd för vilka evenemang som fortfarande har livskraft, och även analysera till vilka evenemang det är angeläget för kyrkan att bidra till. I arbetet med sommarevenemangen kan finnas möjligheter att utveckla det ideella ledarskapet och att engagera ungdomar.

Hittills har pastoratet huvudsakligen deltagit i andra arrangörers sommarevenemang. Har Hjo församling möjlighet att i större utsträckning vara en av sommarens samlingspunkter i Hjo? Sett ur ett missionsperspektiv behöver pastoratets erfarenheter från pandemitiden förvaltas väl. Nya grupper har deltagit i de digitala gudstjänsterna och vi har fått syn på vilken betydelse det enskilda besöket och andakten i kyrkorummet har för många människor. Här finns en värdefull möjlighet att hitta långsiktiga sätt att vara en relevant kyrka för nya grupper.

MINIFRALLA I HJO FÖRSAMLINGSSHEM. FOTO: EVA STÅXÅNG

Sammanfattning gällande domkapitlets regler

Hjo pastorat uppfyller domkapitlets regler (vilka baseras på Kyrkoordningen 57 kap 5 §) enligt följande.

I pastoratet finns åtta invigda kyrkorum, nämligen kyrkorna i Hjo, Grevbäck, Mofalla, Korsberga, Fridene, Norra Fågelås, Södra Fågelås och kapellet i Svärtan. I samtliga kyrkorum firas gudstjänst regelbundet. Många av pastoratets gudstjänstfirare knyter fortfarande i hög grad sitt gudstjänstliv till en enskild kyrka eller till den egna församlingen, varför det skulle innebära förluster för pastoratets gudstjänstliv att ta någon kyrka ur bruk. Även önskemålen om plats för kyrkliga handlingar, fördelar sig över pastoratets samtliga kyrkor. För framtida strategi beträffande antal kyrkorum, hänvisar vi till den lokalförsörjningsplan, som är under utarbetande, och till de Kriterier för församlingsverksamhetens lokalbehov, som är en del av lokalförsörjningsplanen. Det finns också ett gravkapell på Hjo kyrkogård som använts för ett stort antal begravningsgudstjänster, men som stått oanvänt under coronapandemin, p.g.a. lokalens begränsade utrymme. Inom Hjo pastorats geografiska gräns finns också kapellet på Hjo folkhögskola.

Pastoratets gudstjänstutbud på söndagar och kyrkliga helgdagar redovisas under rubriken Gudstjänst och musik.

Samtliga anställda inom Hjo pastorat verkar inom hela pastoratet. Vigningstjänsterna är fördelade så att kyrkoherden har det övergripande ansvaret för pastoratets verksamhet samt församlingsansvar för Hjo församling, tillsammans med organisten. De två komministrarna och en av pastoratets två diakoner har församlingsansvar för de tre andra församlingarna, tillsammans med tre kantorer. I var och en av de fyra församlingarna finns ett församlingsråd. Församlingsindelningen säkerställer att pastoratets verksamhet bedrivs i hela det geografiska området och inte bara i Hjo stad. Församlingsråden har inga delegationer från kyrkorådet. Ansvaret för församlingsråden i Fågelås och Mofalla har kyrkoherden delegerat till de båda komministrarna. Ansvaret för församlingsråden i Hjo och Korsberga-Fridene sköter kyrkoherden själv. Församlingsrådet i Korsberga-Fridene adjungerar dessutom den diakon, som har ett särskilt församlingsansvar i församlingen.

I Hjo pastorat är vi stolta över vår musikverksamhet och angelägen om att ha en hög kompetensnivå bland musikerna. Sedan länge finns en organisttjänst i pastoratet. På sikt är det rimligt att Hjo pastorat istället har en tjänst som försteorganist. Men att redan nu slå fast en sådan förändring, skulle innebära en allvarlig risk för allt för begränsat urval vid rekrytering av organist. Därför står Hjo pastorat tills vidare fast vid att ha en tjänst som organist. Samtalet om detta med stiftskansliet och domkapitlet fortsätter under den period som denna församlingsinstruktion avser.

När en andra diakontjänst inrättades, vakanssattes 50 % komministertjänst. Hjo pastorat kan nu konstatera att denna omstrukturering fungerar väl och betraktar den som god strategi. De prästerliga uppgifterna kan hanteras av en kyrkoherde och två komministrar, när pastoratet dessutom har tillgång till två diakoner.

Hjo pastorat följer Svenska kyrkans riktlinjer och rambestämmelser för konfirmandarbete. En handlingsplan för konfirmandarbetet finns.

Hjo pastorat har inte möjlighet att bedriva egen verksamhet på andra språk. Vid behov av verksamhet på teckenspråk stöder vi

oss på stiftets resurser. Vid behov av verksamhet på finska hänvisar vi till verksamheten i Skövde.

Barnkonsekvensanalys

Jesus säger: *Låt barnen komma hit till mig och hindra dem inte.* (Mark 10:14). I kristen tro intar barnen därför en särställning. Enligt FN:s barnkonvention har alla barn rätt till andlig utveckling (artikel 27) samt rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet (artikel 12). Barnkonsekvensanalysen vill betona att vuxna inte enbart har barnperspektiv utan låter barns rättigheter och perspektiv få reellt inflytande. Barn och unga har rätt att få säga vad de tycker och bli tagna på allvar. När barn och ungdomars röster verkligen räknas blir beslutsunderlagen bättre och kvaliteten på besluten ökar. Därför är det centralt att fokusera på barns och ungdomars perspektiv när det gäller kyrkans liv och utveckling.

I arbetsprocessen med denna församlingsinstruktion har samtal förts med barn och ungdomar i ett flertal av pastoratets olika grupper. De har fått beskriva hur de upplever att det är att bo i pastoratet och hur de upplever den verksamhet de deltar i. Samtal har också förts med representanter för Hjo kommun vii för att få en ännu tydligare bild av hur barn och ungdomar har det i kommunen. I samtalen med några av de unga ledarna framkom det att ungdomarna längtar efter mer inflytande över verksamheter som påverkar dem själva och därför är detta ett av pastoratets utvecklingsområden.

Utvecklingsområden

Det krävs en flexibilitet och en stor lyhördhet, både inför människors behov och inför vad Gud vill med Hjo pastorat efter pandemin. Det är inget självändamål att återgå till verksamheter som de såg ut före pandemin. Samtidigt får lyhördheten inte bli till handlingsförlamning, utan snarare inspirera till att våga starta upp och satsa. Dialog måste föras mellan pastoratets anställda, förtroendevalda, ideella medarbetare och församlingsbor om vilken kyrka som bygden behöver efter pandemin. Med denna utgångspunkt väljer Hjo pastorat att prioritera följande tre utvecklingsområden under perioden 2022–2025: Ungdomars plats i församllingslivet, Församlingsrådets uppdrag och ansvar samt Grön diakoni i Norra Fågelås.

Ungdomars plats i församllingslivet

Ungdomar inom Hjo pastorats verksamhet uttrycker⁸ en längtan efter att möta församlingsbor i andra åldrar och fira gudstjänst tillsammans. De uttrycker⁸ också en önskan om ett ökat inflytande över verksamheter som påverkar dem själva och har föreslagit ett ungdomsråd.

Målsättningen för Hjo pastorat är därför att stärka ungdomarnas plats i församllingslivet genom att

- utveckla en lovsångsmässa eller liknande gudstjänst, som firas regelbundet, med avsikt att engagera både ungdomar och vuxna. En pastoratsövergripande planeringsgrupp bestående av unga ledare och andra ideella medarbetare ansvarar för att hitta former för dessa gudstjänster
- skapa förutsättningar för ungdomarna att starta ett ungdomsråd som en dialogpartner till förtroendevalda och anställda. Ungdomsrådet kan komma att anta formen av en lokalavdelning inom Svenska kyrkans Unga (SKU). Inom SKU kan ungdomarna hitta ett större sammanhang där de kan utveckla sin relation till Gud tillsammans med andra och dessutom få tips och råd kring kyrkans demokratiska processer

Detta utvecklingsområde förväntas ha positiva konsekvenser för pastoratets gudstjänstliv och mångfalden i det, för engagemanget bland ideella medarbetare i alla åldrar och för Hjo pastorat som en rekryterande miljö och som demokratisk organisation. Att ungdomarnas plats i församlingslivet stärks är oerhört värdefullt både just nu i deras tonårsliv och för kyrkan nu och i framtiden.

Församlingens uppdrag och ansvar

Det är Hjo pastorats avsikt att hela pastoratet ska vara en levande bygd med en tydlig kyrklig närvaro. En viktig plattform är därför församlingens råden i pastoratets fyra församlingar. De ansvarar för att besluta om kollektändamål och att utse kyrkvårdar. De har också en central roll i att utveckla gudstjänstlivet inom den egna församlingen, men detta ansvar är inte tydligt formulerat.

I kyrkoordningen står att församlingens råd ansvarar för övriga uppgifter som kyrkorådet beslutar, men i nuläget finns inga särskilda delegationer från kyrkorådet till församlingens råden inom Hjo pastorat. När Hjo pastorat nu övergår till att fira en huvudgudstjänst i pastoratet varje söndag, istället för som tidigare i var och en av de fyra församlingarna, skapas en större flexibilitet när det gäller gudstjänstformer. Därmed finns också ett större handlingsutrymme för församlingens råden att aktivt arbeta med gudstjänstutveckling.

Målsättningen är att församlingens rådens uppdrag och ansvar ska tydliggöras och utvecklas, med syfte öka deras inflytande över gudstjänstlivet och annan verksamhet i den egna församlingen. Detta görs genom att

- utveckla samspelet mellan kyrkoherde, församlingens råd och anställda
- undersöka vilka önskemål och behov som finns gällande delegationer från kyrkorådet till församlingens råden
- arbeta fram en delegationsordning för delegationer från kyrkorådet till församlingens råden
- skapa förutsättningar för församlingens råden att bjuda in till kyrkdagar eller liknande för att öka synligheten och kontakten med församlingens borna i respektive församling

Detta utvecklingsområde förväntas bidra till att stärka engagemanget bland församlingens rådens medlemmar, att öka kyrkans synlighet i pastoratets samtliga församlingar och att motverka en eventuell centralisering till Hjo stad.

Grön diakoni i Norra Fågelås

Pastoratets översyn av fastighetsbeståndet har aktualiserat frågan om Norra Fågelås prästgårds framtid och en vision om grön diakoni har tagit form. Miljön i prästgårdens omedelbara närhet – med bland annat en stor trädgård och stiftsreservatet Fågelås ekhage där det finns vandringsstigar ner till Vättern – ger unika möjligheter att följa naturens årscykel med odlingar och trädgårdsskötsel, pilgrimsvandringar, naturvandringar av olika karaktär och många andra utomhusaktiviteter. Här finns också Norra Fågelås kyrka med historiska och teologiska kopplingar till kyrkans liv under nästan tusen år.

Målsättningen är att utveckla en pastoratsgemensam mötesplats som kan

- främja möten mellan människor och mötet mellan människor och Gud på nya sätt, i en miljö som i sig är läkande och stärkande för ande, kropp och själ
- möjliggöra för fler människor att känna sig delaktiga i kyrkans gemenskap, med särskild omtanke om människor som av olika anledningar har svårt att vara det idag

- ge fler människor tillfälle att engagera sig ideellt genom en mångfald av möjligheter
- ge utrymme för ideellt ledarskap
- vara en hållbar och väl etablerad del av pastoratets framtida fastighetsbestånd

Delmål, för att pröva bärkraften i visionen, är att

- starta upp en odlingsverksamhet i prästgårdens trädgård med ideella medarbetare som nav och i samverkan med andra relevanta aktörer
- arrangera pilgrimsvandringar och andra utomhusaktiviteter, med prästgårdens trädgård som utgångspunkt, som mötesplats för människor som behöver ett andligt och lugnt sammanhang
- fortsätta utvärdera pastoratets behov av fastigheten och dess ekonomiska förutsättningar

Detta utvecklingsområde förenar översynen av pastoratets fastighetsbestånd med en vision om grön diakoni. Prästgårdens trädgård och omgivande natur kan bli en viktig mötesplats för församlingens växt och återhämtning i en pandemisk och postpandemisk tid. Utvecklingsområdet kan därför förväntas ha positiva effekter inom områden som mission, diakoni miljö och ideellt engagemang.

Denna församlingsinstruktion godkändes av kyrkofullmäktige och kyrkoherden i Hjo pastorat, den 13 oktober 2021, och fastställdes av domkapitlet i Skara, den 12 november 2021.

Källhänvisningar

¹ Statistiska centralbyrån (SCB): Kommuner i siffror.
<https://kommunsiffror.scb.se/?id1=1497&id2=null>

² Hjo kommuns årsredovisning 2018.
<https://hjo.se/kommun--politik/kommunens-ekonomi/arsredovisning/>

³ Hjo kommuns årsredovisning 2019.
<https://hjo.se/kommun--politik/kommunens-ekonomi/arsredovisning/>

⁴ Statistiska centralbyrån (SCB): Statistikdatabasen.
<http://www.statistikdatabasen.scb.se>

⁵ Statistiska centralbyrån (SCB): Medborgarundersökning 2020.
<https://hjo.se/kommun--politik/kvalitet--utveckling/medborgarundersokningen/>

⁶ Lokalt uppföljning av ungdomspolitik, Hjo 2020
https://hjo.se/globalassets/dokument/folkhalsa/dokument/lupp_13-16ar_resultat-hjo_2020_uppdaterat.pdf

⁷ Samtal med representanter för Hjo kommun (kommundirektör, socialtjänstchef och vård- och omsorgschef).

⁸ Samtal med barn och ungdomar i pastoratets verksamheter.

Svenska kyrkan
HJO PASTORAT